

3. Закон України від 30.06.1993 року «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» // *Відомості Верховної Ради України, 1993. № 35. ст. 358.*

4. Указ Президента України від 08.02.2005 року № 208/2005 «Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України» // *Офіційний вісник України від 11.03.2005. № 8, стор. 21, стаття 434.*

5. Наказ МВС України від 8.11.2023 року № 902 «Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «СОСТА» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» // *Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2023 р. за № 2041/41097.*

Сидорова Е. О.

доктор юридичних наук, доцент,
заступник директора ННІ права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРОТИДІЯТИ ЗЛОЧИННИМ СПІЛЬНОТАМ

Проводячи аналіз сучасного стану протидії організованій злочинності, зокрема найбільш небезпечним її проявам, а саме злочинним спільнотам та особам, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, доводиться констатувати, що недостатньо ефективно реалізуються державно-владні повноваження у цьому напрямку роботи [1, с. 684].

У 2021-2022 році та за I півріччя 2023 року за ст. 255 КК України відкрито 293 кримінальні провадження, за ст. 255-1 КК – 234, за ст. 255-2 КК – 19, за ст. 255-3 КК – 38. Із них особам вручено повідомлення про підозру за ст. 255 КК – 128, за ст. 255-1 КК – 127, за ст. 255-2 КК – 12, за ст. 255-3 – 43. Дослідження показує, що за цими кримінальними правопорушеннями не всі провадження направлені до суду з обвинувальним актом за п. 3 ст. 283 КПК України, зокрема: за ст. 255 КК – лише 35, за ст. 255-1 КК – 40, за ст. 255-2 КК – 2, за ст. 255-3 КК – 8 [2].

До того ж на незадовільний стан роботи правоохоронних органів України у цьому питанні звертають увагу окремі дослідники та підтверджують вказану інформацію оцінкою ситуації щодо протидії організованій злочинності Радою національної безпеки і оборони України. Так, у 2021 році було ухвалено безпрецедентне для цього органу державної влади рішення щодо персональних санкцій проти 557 «злочинців у законі», 111 іноземців, які є

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ кримінальними авторитетами. До всіх цих осіб застосовані: блокування активів, заборона в'їзду на територію України, відмова в наданні або скасування візи, посвідки на тимчасове чи постійне проживання, дозволу на імміграцію, відмова у продовженні строку перебування в Україні, неможливість набуття ними громадянства України та примусове видворення [1, с. 684].

Окремими науковими дослідженнями звертається увага на те, що до ознак, які характеризують інституційну спроможність правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, відносяться: 1. Показники роботи щодо стану протидії та тенденцій розвитку організованої злочинності та корупції. 2. Інформування громадськості про діяльність спеціальних державних інститутів (правоохоронних органів) щодо протидії організованій злочинності. 3. Забезпечення реалізації державних програм щодо протидії організованій злочинності. 4. Висвітлення даних в засобах масової інформації про поточні і прогнозовані процеси правоохоронних органів, тенденції розвитку соціальних, державних та міжнародних процесів. 5. Спроможність політичної системи держави належним станом забезпечувати протидію організованій злочинності та корупції [1, с. 685].

У силу суттєвого розвитку технологій, який фактично випереджає розвиток та укріплення моральних цінностей, а також зростання кількості суб'єктів, які змагаються за увагу суспільства, організована злочинність має реальні можливості для впливу на суспільні процеси різного рівня. Вплив на громадську думку та моральні цінності суспільства з боку суб'єктів організованої злочинності може створити «злочинну парадигму», що буде сприйматися частиною суспільства як норма. Нівелювати такий негативний вплив злочинних спільнот можливо лише за умови консолідації державних та громадських інститутів як на національному, так і на міжнародному рівнях. Діяльність держави та інститутів громадянського суспільства має бути спрямована переважно на створення альтернатив для реалізації можливостей учасників взаємовідносин, у тому числі тих, хто з різних причин став на злочинний шлях. Акцент лише на подоланні чи заборонах, особливо у некоректній формі, може викликати протест у суспільстві та підживлювати вплив злочинних угруповань, основна діяльність яких побудована саме на протиставленні [3, с. 199-200].

Динамічні зміни у характері організованої злочинної діяльності й умовах боротьби з нею наочно демонструють недостатність старих засобів і методів правової, організаційної, технічної і тактичної протидії організованій злочинності і необхідність їх істотного оновлення, вдосконалення та розвитку. Соціально-політичні зміни, які відбулися упродовж останніх років в країнах Європейського Союзу, у тому числі і в Україні, безпосередньо вплинули на міжнародний характер організованої злочинності. На сьогодні Україна як центральноєвропейська держава, що займає важливе геополітичне становище,

знаходиться в епіцентрі інтересів міжнародних злочинних угруповань. Зарубіжні кримінальні угруповання намагаються розширити сфери впливу за рахунок проникнення до нашої країни шляхом використання набутого кримінального досвіду, валютних коштів, ультрасучасного технічного забезпечення, апробування нових способів учинення й приховання кримінальних правопорушень і захисту своєї злочинної діяльності. Загалом організована злочинність сьогодні вимиває величезні кошти з України, що посилює негативні тенденції у розвитку злочинності. Така ситуація вимагає прийняття невідкладних, неординарних і кардинальних рішень щодо організації протидії діяльності й розвитку в країні організованих злочинних угруповань та за її межами. Усе це потребує запровадження нових, нерідко нетрадиційних підходів з організації і здійснення протидії організованим злочинним проявам [4, с. 7-8].

Фахівцями-дослідниками акцентується увага на тому, що до ознак інституційної спроможності правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, належать: 1) відповідність нормативно правового забезпечення діяльності правоохоронних органів, а саме інституційна основа для протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу; 2) кваліфікована система спеціальних суб'єктів (правоохоронних органів) щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу; чітке визначення завдань, функцій, повноважень, окремо окреслена компетенція кожного із суб'єктів; структурно-функціональна побудова правоохоронних органів; організація внутрішньосистемної та позасистемної взаємодії; мережа, стан та ефективність додаткових сил, які використовуються для протидії цим явищам, зокрема гласних та негласних штатних і позаштатних працівників та співробітників; професійна (фахова) компетентність кадрового складу та ресурсні можливості до його вдосконалення, у тому числі якість підвищення кваліфікації працівників для оволодіння новими методами роботи, якість підготовки нових працівників на заміщення вакантних посад та ін.; 3) фінансове та матеріально-технічне забезпечення правоохоронних органів, які здійснюють функції з протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу [5-9].

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що інституційну спроможність правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, формують ряд факторів. Зокрема, зростання рівня організованої злочинності в Україні може бути стабілізоване поєднанням законодавчих, організаційних заходів та наукових розробок. Одним з основних завдань, які повинна вирішувати наука у вказаному напрямі, є актуалізація наукового і методичного забезпечення протидії злочинності,

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

підвищення її результативності шляхом впровадження у діяльність правоохоронних органів України найновіших наукових досліджень, розробок та передового досвіду як вітчизняних правоохоронних органів, так й міжнародного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Тундаєв С. М. Поняття та сутність інституційної спроможності правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу / Юридичний науковий електронний журнал № 11 2022 р. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/166.pdf.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
3. Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В., Хашев В. Г. Сучасні питання протидії організованій злочинності в Україні та за кордоном : монограф. / Ю. М. Крамаренко, О. С. Скок, Т. В. Шевченко, В. Г. Хашев. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 216 с.
4. Мороз В.П., Чаплинський К.О., Богуславський М.Г., Волошина М.О. Протидія організованій злочинності в Україні: сучасність та перспективи : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 236 с.
5. Дмитренко О. А. Інституційна спроможність неурядового сектору в Україні : дис. ... докт. філософії : 052 / Ін-т політ. і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. КУРАСА НАН України. Київ, 2022. 208 с.
6. Леган І. М. Теоретико-правові засади міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.08. Ірпінь, 2021. 38 с.
7. Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В. Інституційна спроможність правоохоронних органів у боротьбі із злочинною спільнотою, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу : метод. рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 104 с. 11.
8. Крамаренко Ю. М. Окремі питання спроможності правоохоронних органів протидіяти проявам організованої злочинності. Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики : Матер. регіональн. наук.-практ. семінару, 03 груд. 2021 р. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 54-57.
9. Титаренко О. О. Теорія та практика державного програмування протидії злочинності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2020. 40 с.